

Samenwerkingsovereenkomst tussen de Rijksgebouwendienst, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Rijksbouwmeester betreffende het rijksbeschermd onroerende erfgoed in beheer bij de Rijksgebouwendienst

De ondergetekenden

- 1) De directeur-generaal Rijksgebouwendienst, de heer drs P.F.M. Jägers, de Rijksgebouwendienst vertegenwoordigend, hierna te noemen de Rgd,
- 2) De directeur-generaal Cultuur en Media, mevrouw drs. J.A. van Kranendonk, in het bijzonder de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed vertegenwoordigend,
- 3) De Rijksbouwmeester, mevr. ir. E.M. van der Pol, hierna te noemen de Rbm,

hierna tezamen te noemen: 'partijen',

overwegende dat:

- de monumentenzorg vraagt om een toekomstbestendige visie op behoud en beheer, zowel in algemene zin als voor specifieke monumenten;
- het behoud en beheer van monumenten vraagt om een evenwichtige en integrale afweging van cultuurhistorische, gebruiks- en bedrijfseconomische belangen;
- de monumentenzorg in Nederland in den brede ingrijpende veranderingen doormaakt. De partijen voelen zich genoodzaakt te komen tot een efficiënte en effectieve inzet van kennis en expertise;
- de herbestemming en herontwikkeling van monumenten actuele en veeleisende opgaven zijn. Herbestemming en ontwikkeling vragen vaak om ingrijpende maatregelen waarbij vroegtijdige afstemming tussen de partijen essentieel is. Een gemeenschappelijke aanpak past hier, zowel in algemene zin als in concrete (pilot)projecten;
- de partijen het nodig achten gezamenlijk op te treden als het gaat om de zorg voor het rijksbeschermd onroerende erfgoed in beheer bij de Rgd;
- de partijen elk kennis, kennissystemen en systemen van normering en kwaliteitszorg ontwikkelen die van gezamenlijk nut en belang zijn. Samenwerking in kennisontwikkeling en -deling ligt voor de hand. Hoewel de partijen onverkort verantwoordelijk blijven voor de eigen taken en bevoegdheden, wordt de zorg voor het rijksbeschermd onroerende erfgoed in beheer bij de Rgd zo veel mogelijk in onderlinge afstemming vormgegeven. Elke partij heeft en houdt op het gebied van de financiering en interne organisatie een eigen verantwoordelijkheid;
- de partijen hechten aan een goede kennisvorming en -uitwisseling in alle fasen van de planvorming en uitvoering van projecten voor het rijksbeschermd onroerende erfgoed in beheer bij de Rgd. Alle partijen hebben hier een rol in. Intensieve samenwerking zal leiden tot proces- en procedurevereenvoudiging bij concrete projecten voor behoud, herstel, herontwerp en herbestemming van rijksbeschermd onroerend erfgoed;
- de partijen de praktijk van de monumentenzorg zullen gebruiken als voorbeeld voor andere monumenteneigenaren. Daarmee wordt een voorbeeldige 'rijksaanpak' zichtbaar;
- de Rgd eigenaar is van een aansprekend deel van de rijksbeschermd onroerend erfgoed in ons land en zijn taak op het gebied van de monumentenzorg op een deskundige wijze wil vervullen. Dat wil zeggen dat de dienst als professioneel opdrachtgever de daartoe vereiste kennis en expertise in huis heeft. Ook de financiële aspecten en de monumentspecifieke begrotings- en controlesystemen worden actief beheerst en benut. De dienst wil verantwoording voor het gevoerde monumentenbeleid afleggen en daarbij een betrouwbare en volwaardige partner van de vakspecifieke netwerkgenoten zijn;
- de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in zijn uitwerking van de nota 'Kunst van leven' vorm wil geven aan vernieuwingen in de Nederlandse monumentenzorg. De Rijksdienst voor

het Cultureel Erfgoed staat in de gebouwde monumentenzorg een relatieve verschuiving voor van object- naar omgevingsgericht en van een benadering die is georiënteerd op behoud naar een aanpak die zich richt op prudente ontwikkeling;

- de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed het nationale kenniscentrum is op het gebied van de zorg voor en expertise inzake het onroerende culturele erfgoed en verantwoordelijk is voor de uitvoering van belangrijke delen van de Monumentenwet 1988 en voor het doen (laten) uitvoeren van deze wet. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed treedt voor andere rijkspartners op als het expertisecentrum in de monumentenzorg en besteedt bij voorrang aandacht aan monumentale waarden van nationaal en internationaal belang;
- de Rbm binnen en voor de rijksoverheid een centrale positie inneemt als het gaat om het stimuleren van nieuwe stedenbouwkundige, landschappelijke en architectonische initiatieven in relatie tot het onroerend erfgoed. In de uitwerking van deze initiatieven speelt de Rbm een kwaliteitsborgende rol. Hij doet dit in samenspraak met de betreffende Rijksadviseur binnen het College van Rijksadviseurs, waaronder die voor het Cultureel erfgoed. De Rbm heeft bij de omgang met monumenten de ambitie een voorbeeldfunctie en een stimulerende rol te vervullen;

verklaren het navolgende te hebben afgesproken:

1. Reikwijdte van de samenwerkingsovereenkomst

- 1.1 Deze samenwerkingsovereenkomst omschrijft de samenwerking en de onderlinge verhoudingen tussen partijen bij de omgang met het rijksbeschermd onroerende erfgoed in beheer bij de Rgd.
- 1.2 Deze samenwerkingsovereenkomst heeft betrekking op plannen voor en uitvoering van restauratie, instandhouding, reconstructie, (her)bestemming, (gedeeltelijke) sloop, beheer en gebruik van rijksbeschermd onroerend erfgoed in beheer bij de Rgd.
- 1.3 Deze samenwerkingsovereenkomst heeft, als het om het rijksbeschermd onroerend erfgoed gaat, betrekking op de integrale zorg voor het interieur, de bouwmassa, het exterieur en de omgeving van een monument, met inbegrip van de aanwezige, beschermde en onbeschermd archeologische waarden.

2. Samenwerking en kwaliteitsborging

2.1 Wederzijdse advisering en overleg

- 2.1.1 Partijen gaan uit van het belang dat de Rgd heeft bij het uitvoeren van zijn huisvestingstaak, en alle daartoe benodigde werkzaamheden, en van het gezamenlijk belang bij de uitvoering van de Monumentenwet 1988 en het rijksbeleid op het gebied van de monumentenzorg. Partijen realiseren in onderling overleg een vorm van samenwerking waarin ieders belangen optimaal geborgd zijn.
- 2.1.2 De Rbm is eerste aangewezen adviseur van de Rgd voor de zorg voor rijksbeschermd onroerend erfgoed in het beheer van de Rgd.
- 2.1.3 De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed treedt op als kennispartner en adviseur van de Rgd en de Rbm.
- 2.1.4 De Rbm en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed geven de Rgd gevraagd en ongevraagd advies. Het advies van beide partijen is niet vrijblijvend. Afwijking van het advies door de Rgd vraagt om een gemotiveerde beslissing.
- 2.1.5 De in artikel 2.1.4 genoemde advisering beoogt in concrete projecten van de Rgd vroegtijdig inzicht te krijgen over de uitgangspunten voor en mogelijkheden tot interventie en de vormgeving van een haalbaar plan. Hierdoor wordt voorkomen dat in een later stadium van planontwikkeling en –uitvoering partijen een beroep doen op formele mogelijkheden om te interveniëren in het proces.
- 2.1.6 Jaarlijks vindt op initiatief van de DG Rgd een overleg plaats tussen de DG Rgd, de DG CM en de Rbm.

2.2 *Samenwerking op het gebied van beleid*

De Rgd, de Rbm en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed formuleren met betrekking tot het rijksbeschermd onroerende erfgoed in beheer van de Rgd gezamenlijk:

- een beleid en kader voor professioneel beheer en opdrachtgeverschap;
- erfgoed- en interventiebeginselen;
- een systeem van integrale, cultuurhistorische waardestelling (inclusief ontwerp en toepassing);
- normen en kaders bij behoud en herstel; en
- een systeem van wederzijdse 'detachering' van medewerkers.

De gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie (zie art. 3.1) is verantwoordelijk voor de totstandkoming van genoemde producten.

2.3 *Gezamenlijke oprichting van een kennisplatform*

Partijen zullen in 2009 komen tot de oprichting van een kennisplatform, waarin kennis wordt beheerd en uitgewisseld. De uitvoeringsorganisatie wordt belast met de vormgeving en oprichting van het kennisplatform.

2.4 *Samenwerking in planvormingsprocessen en projecten*

- 2.4.1 Vanaf de initiatieffase vindt binnen de uitvoeringsorganisatie overleg plaats tussen de Rgd, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Rbm over de inbreng van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Rbm in de planvormings- en besluitvormingsprocessen die van toepassing zijn op rijksbeschermd onroerend erfgoed in het beheer van de Rgd. De frequentie, de looptijd en de tijdplanning van het gezamenlijk overleg per project worden in onderling overleg in de initiatieffase vastgesteld.
- 2.4.2 Ieder najaar bespreken de Rgd, de Rbm en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed binnen de uitvoeringsorganisatie de werkvoorraad van de Rgd en maken op basis daarvan afspraken over projecten waarin wordt samengewerkt. De betekenis van het monument in nationale en internationale zin en de mogelijkheden tot kennisverwerving en –uitwisseling vormen hierbij een cruciale factor.
- 2.4.3 Op het projectgebonden overleg zijn de uitgangspunten genoemd onder artikel 2.1 van toepassing.
- 2.4.4 Het reguliere kwartaaloverleg tussen de Rgd, de Rbm en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed blijft bestaan.
- 2.4.5 De partijen leggen de jaarlijkse werkafspraken vast in een aparte paragraaf in hun respectievelijke jaarplannen.
- 2.4.6 De partijen streven op termijn naar een afgewogen meerjarenprogramma.

3. Uitvoeringsorganisatie

- 3.1 Een uitvoeringsorganisatie wordt belast met de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst. Deze uitvoeringsorganisatie bestaat uit vertegenwoordigers namens de partijen.
- 3.2 De uitvoeringsorganisatie bestaat uit een voorzitter die door de Rgd wordt benoemd en vertegenwoordigers van de bij deze samenwerkingsovereenkomst betrokken partijen.
- 3.3 De uitvoeringsorganisatie bepaalt haar eigen werkwijze en stelt zo nodig een huishoudelijk reglement op.
- 3.4 Gedurende de looptijd van de samenwerkingsovereenkomst spreekt de uitvoeringsorganisatie zich minstens één keer per jaar expliciet uit over de voortgang van de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst. De uitvoeringsorganisatie stelt hiervan een verslag op. Dit verslag behelst tevens een evaluatie van de toepassing van de samenwerkingsovereenkomst in de

praktijk en, indien nodig, voorstellen tot actualisatie van de samenwerkingsovereenkomst. Het verslag wordt voor het jaarlijks overleg als bedoeld in 2.1.6 aangeboden aan de DG Rgd en de DG CM en de Rbm. Naar aanleiding van de evaluatie kunnen partijen besluiten tot wijziging van deze samenwerkingsovereenkomst. Een dergelijke wijziging wordt door partijen vastgelegd in een nieuwe samenwerkingsovereenkomst of in een door alle partijen ondertekende aanvulling.

4. Rijksbeschermd onroerend erfgoed in beheer bij andere departementen

- 4.1 De partijen zullen zich actief inzetten voor samenwerking met de leden van de Raad voor Vastgoed Rijksoverheid (RVR).

5. Slotbepalingen

- 5.1 De samenwerkingsovereenkomst wordt actief onder de aandacht van de medewerkers van de betrokken partijen gebracht. De samenwerkingsovereenkomst is te raadplegen op de websites van de partijen, de RvR en het Rijk. Tevens wordt het ter inzage gelegd in de bibliotheken van de betrokken ministeries.
- 5.2 Per project kan een nadere uitwerking van de samenwerkingsovereenkomst worden opgesteld. Deze wordt schriftelijk vastgelegd in een projectovereenkomst.
- 5.3 De samenwerkingsovereenkomst treedt in werking op het moment van ondertekening.
- 5.4 De samenwerkingsovereenkomst is geldig voor de duur van vijf jaar. Stilzwijgende verlenging kan plaatsvinden met telkens een periode van vijf jaar.
- 5.5 Partijen hebben de mogelijkheid om de samenwerkingsovereenkomst op te zeggen. Opzegging vindt schriftelijk en onder opgave van redenen plaats en uiterlijk drie maanden voor het intreden van een verlengingsperiode.
- 5.6 Geschillen in verband met deze samenwerkingsovereenkomst of met afspraken die daarmee samenhangen worden in onderling overleg tussen de direct betrokkenen (o.a. projectleiders) van partijen opgelost. Een geschil is aanwezig wanneer een der partijen dat stelt. Indien een geschil niet in onderling overleg kan worden opgelost, wordt het ter beslissing voorgelegd aan het hoofd van de betrokken directeur van de Rgd en de directeur van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Indien gewenst kunnen zij vragen om een interventie van de DG Rgd, de DG CM en de Rbm.

Aldus in drievoud opgemaakt en ondertekend, Den Haag 10 juni 2009

DG Rgd

**DG CM,
namens de Rijksdienst
voor het Cultureel
Erfgoed**

De RBM

Drs. P.F.M. Jägers

Drs. J.A.van Kranendonk

Ir. E.M. van der Pol